

l'escletxa

revista de la llengua i la cultura catalanes

Número 22

Tardor 2009

2,5 euros

L'autodeterminació comença a Arenys de Munt

Entrevista a Josep Manel Ximenis,
promotor de la consulta:

*"Vem camuflar la
consulta en una moció"*

Bernat Joan, secretari de Política Lingüística:
*"Els nouvinguts cada cop tenen més interès en
aprendre el català"*

El català als aeroports, sense pista d'aterratge

LLENGUA CULTURA LLIBERTAT

QUI SOM?

CAL

Coordinadora d'Associacions
per la Llengua Catalana

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) va néixer l'any 1996 amb la voluntat de fer un treball de xarxa entre associacions i persones d'arreu del país, amb voluntat d'implicar-se en projectes basats en quatre grans objectius:

Assolir la plena normalitat política i social de la llengua catalana, tot assegurant polítiques actives per facilitar-ne l'ús social.

Cultivar la nostra cultura posant-la a l'alçada dels nous temps, fer-ne créixer l'estima entre tots els catalans —tant d'origen com d'adopció— i difondre'n les múltiples manifestacions perquè sigui reconeguda i valorada arreu en peu d'igualtat amb les altres expressions identitàries.

Reclamar de les institucions de tots els Països Catalans el reconeixement de la unitat lingüística de la llengua catalana, per tal d'avançar junts en la plena normalització de la llengua.

Cal enfortir la nostra personalitat com a poble. En aquest sentit, cal que la llengua esdevingui un element bàsic de cohesió social, obri el camí cap la recuperació de la nostra identitat col·lectiva i consolidi la voluntat d'esdevenir un poble amb capacitat de decidir lliurement el seu futur.

QUÈ FEM?

Cada dia es fa més palès que, tot i els avenços en el coneixement, l'ús social de la llengua catalana disminueix perillosament. La CAL treballa, juntament amb altres col·lectius, per invertir aquesta tendència a partir de dos punts bàsics: incidir en la renovació de la consciència d'autoestima per la llengua, pel que fa als ciutadans dels Països Catalans, i treballar en noves fórmules d'integració i d'acollida a la llengua comuna, el català, pel que fa als nous nats, sempre amb el consegüent respecte envers la llengua materna de cadascú.

C. Santa Perpètua 15 baixos
08012 de Barcelona
Telèfon 93 415 90 02
Fax 93 415 87 18
cal@cal.cat
www.cal.cat

L'Escletxa Revista trimestral informativa de la llengua i la cultura catalanes.
Número 22. Tardor 2009

DIRECTOR:
Jaume Marfany

COORDINADOR:
Xavi Tedó

CONSELL DE REDACCIÓ:
Àlex Romaguera, Jordi Solé, David Vila,
Antoni Isarch, Jordi Ametller,
Pere Mayans, Francesc Ricart i Xavi Tedó

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO:

Jordi Esteban

DISSENY I MAQUETACIÓ:
Pep Boatella

CORRECCIÓ:
Agnès Toda

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I SUBSCRIPCIONS:

Carrer Santa Perpètua, 15 baixos
08012 Barcelona
Tel. 93 4159002
Fax 93 4158718
comunicacio@cal.cat

Dipòsit Legal: B-19.487-03

L'Escletxa no comparteix necessàriament les opinions de les persones col·laboradores; l'opinió de la CAL es reflecteix en l'editorial

La CAL anima a la reproducció parcial de la revista, avisant primer i fent-ne constar la procedència

L'escletxa és membre de l'Associació de publicacions Periòdiques en Català (APPEC)

Capacitat d'integració

“Analitzar les dades de manera objectiva”. Aquesta és la recepta que dóna el secretari de Política Lingüística, l'eivissenc Bernat Joan, pels qui veuen amb amargor que el català no deixa de recular. És cert que l'estudi sobre usos lingüístics al Principat del 2008 situa el català quatre punts per sota de l'anterior enquesta. Però també ho és, com recorda Joan, que en només vuit anys un milió de persones han arribat a Catalunya, que ja representen el 17% de la població. Aquest fet demostra, a parer seu, la “capacitat d'integració” dels catalans perquè si els nouvinguts no assumissin la llengua pròpia del país com una cosa que va amb ells, el descens seria d'aquest 17%. Partint d'aquestes dades i tenint present el costum que tenen molts catalanoparlants de passar-se al castellà quan parlen amb algú de fora el seu departament està implsant campanyes com *Encomana el català* i d'altres iniciatives per fer més atractiu el català entre la gent jove i augmentar així el seu ús social. Un altre procés imparabile és el de les consultes populars per la independència que va iniciar Arenys de Munt i que s'ha estès arreu del país. De nou, la societat civil ha demostrat que pot fer avançar el país amb més celeritat que no pas la classe política que ens representa al Parlament, massa lligat als tripijocs del poder. L'escassa presència del català als aeroports ens retorna a la crua realitat i ens demostra que encara ens queda molt camí per recórrer per poder viure plenament en la nostra llengua.

SUMARI

LA CAL OPINA

pàg. 4

BREUMENT

pàg. 5

RACÓ DE PENSAMENT

-Consultes sobiranistes. Entrevista al promotor del referèndum d'Arenys de Munt
(Xavi Tedó) pàg. 6-10

CAL

Correllengua 2009

(Xavi Tedó) pàg. 11

Xerrem

(Jordi Esteban) pàg. 12-13

Nuclis de la CAL

pàg. 14

Tallers per la llengua

-Apadrina una llengua
(Marina Segarra) pàg. 15

VEUS DEL PAÍS

Entrevista a Bernat Joan, secretari de Política Lingüística de la Generalitat
(Xavi Tedó) pàg. 16-18

ARREU DEL PAÍS

-Franja de Ponent
(Francesc Ricart) pàg. 19-20

APROFUNDINT

-L'ús del català als aeroports
(À. Romaguera) pàg. 21-23
-Literatura digital
(Jaume Marfany) pàg. 24-25

RACÓ DE CULTURA

Llibres

Realitat i vitalitat de la llengua catalana
(David Vila) pàg. 27
Plantem cara
(Toni Isarch) pàg. 28-29

Música

-Història de Catalunya amb cançons 2.0
pàg. 30

Mou-te

pàg. 31

La CAL opina

L'últim home que parlava català

Jaume Marfany Segalés
Director de l'Esclatxa

Si sou aficionats a la literatura i a llegir llibres en català, haureu reconegut en el títol d'aquest article el llibre de Carles Casajuana, darrer premi Ramon Llull 2009, editat per Planeta. Dins de la trama confegida per Casajuana, hi apareixen dos personatges principals, dos novel·listes, en Miquel Rovira i en Ramón (escrit així, amb accent) Balaguer. El primer, escriu en català i el segon, en castellà. Tots dos estableixen un debat a l'entorn de la llengua que esdevé una reflexió sobre el bilingüisme, l'estat actual del català i, també sobre la nostra identitat nacional.

Miquel Rovira, l'autor que escriu en català, imagina una Catalunya en què el català ha desaparegut i on només queda un sol home que encara el parla. La trama de la novel·la que està escrivint l'estructura com si es tractés d'una narració policíaca. Hi ha una víctima, el català; un testimoni dels fets, el darrer home que parla la llengua i un investigador que, com un detectiu de sèrie negra, investiga quines han estat les causes de la mort. Només ens falta saber qui és l'assassí... o potser es tracta d'un assassinat perpetrat col·lectivament?

No us explicaré el llibre, ja us el llegireu, si voleu. Només volia comentar-vos en aquestes quatre ratlles com, al llarg de la novel·la, Miquel Rovira intentar esbrinar quins poden haver estat els factors que han conduït el català a la desaparició total.

Els possibles fenòmens socials que ha pogut desencadenar aquesta tràgica situació, comencen a fer bullir el magí del novel·lista. Aquests són alguns dels múltiples factors que li vénen al cap: En un primer moment, pensa que són els mateixos catalans els culpables, perquè tracten la seva llengua com si fos un idioma de segona categoria. També pensa en els es-

criptors catalans de soca-rel que escriuen en castellà per accedir a un públic més ampli o en la pèrdua d'autoestima lingüística que provoca l'ús de castellanades a dojo i que fa que els fills mamin una llengua moribunda.

Després, però, creu que això no són només que símptomes i que les causes cal anar a buscar-les en raons d'ordre diferent, de tipus històric, econòmic, social: la Guerra de Successió... els Decrets de Nova Planta... la Guerra

Civil... la pèrdua de protagonisme econòmic dintre d'Espanya... els nous mitjans audiovisuals... Però, no acaba d'estar satisfet amb tot plegat. Creu que seria massa fàcil donar la culpa de la desaparició de la llengua a unes circumstàncies adverses fora del control dels catalans.

Així que nous factors donen voltes pel seu cap, des de la influència que pot haver tingut en tot el procés la modificació de la composició demogràfica de Catalunya, a causa de

la caiguda de la natalitat i de l'augment de la immigració, fins a com la decadència d'un sector econòmic com el tèxtil, s'hauria traduït al cap d'un segle en la pèrdua d'autoestima i en un factor clau d'empobriment de la llengua mateixa.

Causes... símptomes... Què o qui ha assassinat la llengua? Ha estat la mandra i la deixadesa dels catalans? Han estat circumstàncies superiors a les forces de ningú les causants del desastre?

L'últim home que parlava català se'n va d'aquest món de ficció amb un lacònic "Au, au" i ens deixa a nosaltres, lectors, immersos en un mar de reflexions.

Breument

El català, vuitè idioma a la blogosfera

El català gaudeix d'una molt bona salut a internet. Si la Viquipèdia catalana ja compta amb més de 200.000 entrades arribant al quinzè lloc del rànquing de llengües d'aquesta enciclopèdia interactiva- el català és el vuitè idioma més usat a la blogosfera. La presència de la llengua catalana a la xarxa supera, i amb escreix, el pes demogràfic global que representen els seus deu milions de parlants. Ho va anunciar el director de Linguamón-Casa de les Llengües, Antoni Mir, durant la inauguració del I Simposi Internacional de Multilingüisme i Ciberespai que es va celebrar a primers d'octubre a Barcelona.

Cursos de llengua catalana a la Universitat de Perpinyà

L'Institut Francocatalà Transfronterer (IFCT) ha impulsat aquest mes de setembre els cursos d'aprenentatge i de perfeccionament del català que ofereix la Universitat de Perpinyà. D'aquesta manera, les persones que ho vulguin podran cursar la llicenciatura d'estudis catalans -3 anys- com a pas previ a les carreres d'ensenyament, d'intèrpret o de traductor i també podran fer el màster i el doctorat -2 anys- si ho volen enfocar als camps de la recerca en matèria de llengua, cultura catalana i relacions transfrontereres.

Pirritx eta Porrotx fan una cançó de Tallers per la Llengua

Ainhoa Agirreazaldegi, alumna bertsolari d'un TELP l'any 2008 a Ordízia, va fer uns versos sobre l'assertivitat lingüística basats en el que havia après al taller. Pirritx eta Porrotx, els pallassos i comunicadors estrella a Euskal Herria, han convertit els versos de l'Ainhoa en una cançó, que forma part del nou disc que acaben de publicar. La trajectòria del grup basc és dilatada i gaudeixen d'una gran audiència.

Retinguts per la Guàrdia Civil a l'aeroport per no parlar en castellà

Una família catalana que tenia previst viatjar el passat 3 de setembre de Girona a l'Alguer va ser retinguda per la Guàrdia Civil espanyola perquè no van respondre en castellà a les seves preguntes. Els agents van exigir a la família que se'ls dirigissin en castellà i en negar-s'hi els van dur a una habitació per denunciar-los. Els agents van qualificar d' "insults diversos" que els familiars diguessin que "estem a Girona" o "no sabem on és Espanya". Així ho van denunciar a un superior, que els va respondre amb ironia que els posessin "un 0 en geografia" però que els deixessin anar. La "broma" li va sortir cara a la família perquè van perdre el vol i van haver de comprar nous bitllets a Càller, a l'altra banda de l'Alguer

Formentera promou el català als restaurants

La Conselleria d'Educació i Cultura del Consell de Formentera va anunciar a finals d'estiu que la campanya "Ara és la teva" que promou la Direcció General de Política Lingüística illenca, que cerca normalitzar l'ús del català als comerços, ha tingut molt bona acollida a l'illa de Formentera. La iniciativa, que va començar l'any passat, aposta per impulsar la normalització lingüística a la restauració perquè és "un dels sectors claus a la societat illenca, i la pràctica del català en els seus establiments pot esdevenir-se un símbol de qualitat i de modernitat de l'empresa".

Racó de pensament *Consultes sobiranistes*

Consultes sobiranistes Arenys de Munt, punt de partida

Xavi Tedó

El Principat de Catalunya comença a caminar cap a la independència. L'èxit del referèndum celebrat a Arenys de Munt liderat pel Moviment Arenyenc per l'Autodeterminació (MAPA) sota l'impuls de la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) el passat 13 de setembre ha fet que molts municipis hagin decidit exportar la iniciativa.

El referèndum per la independència que va organitzar el MAPA a Arenys de Munt ha posat damunt la taula el dret a l'autodeterminació del poble català. La localitat del Maresme es va convertir per un dia en la capital del Principat i va deixar en segon pla la celebració de la Diada Nacional del Principat. Més enllà de la festa que es va viure pels seus carrers el dia 13 amb centenars de persones vingudes d'arreu del país que no es van voler perdre un dia que passarà a la història, la consulta ha provocat l'efecte dominó que buscaven els organitzadors. Així, una seixantena de ciutats i pobles celebraran consultes populars sobre l'autodeterminació els propers mesos. La majoria de pobles han triat la data del 13 de desembre per fer la consulta de forma unitària, però està previst que les ciutats més grans l'organitzin a l'abril. Decidim.cat, la plataforma que agrupa alcaldes i regidors electes d'arreu del territori, s'ha fixat com a objectiu que se superi el 50% de participació i també la xifra de 100.000 vots per la independència. Fins a set capitals de comarca com Figueres (Alt Empordà), Santa Coloma de Farners (La Selva), Ripoll (Ripollès), Berga (Berguedà), Montblanc (Conca de Barberà) i Les Borges Blanques

(Les Garrigues) van aprovar en els plens municipals recolzar les consultes que promoguin les entitats locals. D'altres ciutats amb una densitat de població important que faran la consulta són Blanes, Molins de Rei o Sant Sadurní d'Anoia. A les dues capitals de província que s'ha discutit la moció (Lleida i Tarragona) la proposta ha estat tombada. La comarca del Maresme és la que s'ha abocat més decididament a acollir-se al dret a l'autodeterminació amb dotze pobles que la tiraran endavant. Només la seva capital, Mataró, i els municipis de Sant Andreu de Llavaneres, i Pineda i Malgrat de Mar van refusar la moció. La decisió de l'advocacia de l'Estat de negar a l'ajuntament d'Arenys de Munt donar suport logístic a la consulta i la presència de la Falange amb la conseqüent resposta de la societat civil catalana ha esperonat a repetir aquesta iniciativa democràtica a favor de la llibertat. Mentrestant, el Parlament no es feia ressò en el darrer debat de política general de l'any de les consultes sobiranistes i cap partit presentava una resolució perquè la cambra catalana donés suport al procés iniciat per la localitat del Maresme. Sigui com sigui, els ciutadans de moltes localitats del Principat seran cridats a les urnes els propers mesos i es preveu que una quarantena de municipis més en les següents setmanes abanderaran noves consultes.

Societat civil enfront partits polítics

El debat rau ara mateix en qui ha d'assumir-ne el lideratge. La Coordinadora Nacional de Consultes per la Independència, que engloba les plataformes sobiranistes i la co-

Consultes sobiranistes **Racó de pensament**

missió organitzadora i avaluadora d'Arenys de Munt, denuncia que els partits polítics volen prendre el protagonisme a la societat civil en la celebració de les consultes sobre la independència de Catalunya que se celebraran en una primera data unitària el pròxim 13 de desembre. Després de veure que en els plens municipals alguns partits han intentat prendre el protagonisme a les entitats civils a l'hora de presentar mocions, la Coordinadora Nacional està intentant "canviar el rumb" de les coses. L'objectiu és respectar l'essència de la consulta d'Arenys de Munt on els partits polítics es van quedar al marge i la iniciativa va ser exclusivament de la societat civil. El protocol aprovat per Decidim.cat proposa la creació d'una coordinadora política amb vuit membres, quatre dels quals són polítics, i la resta, representants civils. Una composició que no agrada els promotors del referèndum d'Arenys de Munt, que consideren que d'aquesta manera els partits prenen el control de tota l'organització. Tampoc estan d'acord amb les dates proposades per Decidim.cat. Segons el portaveu d'aquesta plataforma, Jordi Fàbrega, es van proposar tres dates, una de les quals canviava la del 13 de desembre pel 12 de desembre perquè sinó coincidia amb "La Marató de TV3". Aquest canvi de data no l'entenen des de la Coordinadora Nacional de Consultes

“ La comissió organitzadora d'Arenys de Munt, denuncia que els partits polítics volen prendre el protagonisme a la societat civil en la celebració de les consultes ”

per la Independència, que mantenen el 13 de desembre com a primera i única data. La segona data la faran pública a partir del 14 de desembre, tot i que han explicat que s'organitzarà entre els mesos d'abril i maig del 2010.

En la proposta d'organització de consultes populars, aprovada en una reunió de la comissió a Arenys de Munt, s'ha decidit crear una direcció política i tècnica que coordini la celebració de consultes a nivell nacional.

Així, la coordinació política estarà integrada per quatre representants polítics integrats a Decidim.cat i setze representants de les entitats i plataformes de la societat civil. A més, també es crearà un Consell Plenari en què podran participar representants de

totes les entitats que impulsen les consultes i un membre de les comissions organitzadores de cada municipi. El portaveu de la Comissió Nacional de Consultes per la Independència serà a partir d'ara l'alcalde d'Arenys de Munt, Carles Móra.

Racó de pensament *Consultes sobiranistes*

Josep Manel Ximenis: "Vam camuflar la consulta en una moció i la resta de partits no se'n van adonar"

Josep Manel Ximenis, com Arenys de Munt, ha passat de l'anonimat a l'estrellat. El promotor del referèndum per la independència a la localitat del Maresme ha fet possible respondre allò que molts catalans desitgen que algun dia els hi preguntin. En aquesta entrevista, el regidor de la CUP i membre del Moviment Arenyencs per l'Autodeterminació (MAPA) explica les interioritats de la consulta.

Com va sorgir la iniciativa de la consulta per la independència?

Va sorgir arran de la plataforma Salvem la riera, que va plantejar dues consultes al voltant del cobriment de la riera. Es van analitzar les irregularitats de la segona consulta per mitjà de la Llei de consultes i es va denunciar al Síndic de Greuges, que va donar la raó a la plataforma. Els independentistes que formaven part de la plataforma en entrar en contacte amb la Llei de consultes van plantejar fer una consulta sobre la independència saltant-se la llei però alhora buscant la legalitat. Es van anar buscant solucions a tots els impediments que posava la llei a l'hora de plantejar la consulta, que es va començar a gestar el 2006 abans i tot de la creació de la CUP d'Arenys de Munt.

Els altres partits polítics eren partidaris de promoure una consulta?

Nosaltres ja vem incorporar en el nostre programa electoral la consulta per l'autodeterminació. Sistemàticament portem mocions al ple per intentar aplicar el nostre programa electoral. Assumint la nostra realitat, que és un regidor a l'oposició, no hem renunciat mai a aplicar el nostre programa. Hem aconseguit que es pengi l'estelada a l'ajuntament per la Diada, fer un homenatge als morts de la Guerra Civil o recuperar l'escut de la República que el franquisme va treure. Les mocions es pre-

senten en el moment just i adequat perquè puguin ser aprovades, no les cremem.

I quan veu plantejar la moció de la consulta per l'autodeterminació?

Quan Deumil.cat va presentar la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) de Catalunya, Estat lliure, vem camuflar la consulta en una moció de suport a la ILP i al final fèiem referència a una possible consulta. No demanàvem permís per fer la consulta, sinó que ho donàvem per fet, i simplement reclamàvem la cessió d'una sala de l'ajuntament. Quan l'advocat de l'Estat va anar en contra de l'acord del ple, l'única cosa que va poder suspendre va ser la cessió de la sala.

“ La participació va ser molt alta i més tenint en compte que hi havia un concursant (PSC) que cridava a no votar

”

És a dir que la resta de partits van votar a favor de la moció sense saber que avalaven la consulta?

Sí, no ho sabien ben bé. La sorpresa va ser que quan va sortir a la llum pública que es feia una consulta, la resta de partits ens

Consultes sobiranistes **Racó de pensament**

preguntaven si s'havia acordat això.

Quin era l'objectiu principal de la consulta?

Fer pedagogia i debat, però hi havia moltes més coses. Volíem qüestionar seriosament la democràcia de l'Estat espanyol perquè et permeten votar cada quatre anys però hi ha moltes altres coses que no et deixen fer i les volíem posar en evidència, entre elles la Llei de consultes o la mateixa Constitució perquè preveïem que se'n podia il·legalitzar la consulta. També volíem reactivar l'independentisme i s'ha aconseguit. Cal reconèixer que no pensàvem que agafaria aquesta dimensió.

Buscaven la reacció contrària de l'Estat?

Sí, de fet estàvem convençuts que la fiscalia l'intentaria prohibir. Fins i tot al mes de juny ja vaticinàvem que ho farien dos dies abans per no deixar-nos marge de maniobra. Van cometre l'error que es pensaven que il·legalitzant l'acord del ple suspensien la consulta i simplement prohibien la cessió de la sala.

I no pensaveu que l'Estat impediria per tots els mitjans la consulta?

La delegació tanca l'expedient per enviar la documentació a l'advocacia de l'Estat el 4 d'agost i fins al 3 de setembre no reprenen les accions legals pensant-se que la podrien prohibir dos o tres dies abans, però el 9 de setembre es revoca l'acord del ple i ja no són a temps d'impedir el referèndum.

Tenien pensades alternatives en cas de prohibició total del referèndum?

Recórrer porta a porta tots els pisos del poble perquè la gent votés en unes urnes mòbils.

Ha comportat moltes complicacions la seva organització?

Ha estat un treball de laboratori. De la mateixa manera que quan planifiques un edifici comences amb un esboç per acabar-lo construint necessites molta gent. Per a la consulta calia molta gent i tot el poble s'hi va abocar. Tots es van posar a treballar de manera conjunta. Això no treu

“ Decidim.cat està malmetent l'esperit de la consulta d'Arenys de Munt en fer-hi entrar els partits, vuit persones no poden decidir per la resta del país ”

que prèviament no s'hagués fet un treball intel·lectual sobre què fer i què pot passar si muntés una consulta. La determinació de la gent va ser molt important perquè no se'n anés en orris.

El sí va guanyar amb un aclaparador 96% però els qui li resten legitimitat rebaten que només hi va participar un 40%. Són la cara i la creu de la consulta?

És la cara i la cara. Hem de pensar que una consulta municipal organitzada per un ajuntament no acostuma a superar el 20%. Aquesta va ser promoguda per una entitat amb molts inconvenients i problemes perquè no teníem el cens o pel fet de muntar

Racó de pensament *Consultes sobiranistes*

« Certes formacions polítiques volen abanderar les mocions als ajuntaments i després al Parlament no s'atreveixen a presentar la resolució de suport a les consultes »

tota una infraestructura sense el suport de l'administració per a la seva realització i vam arribar a un 40%. Sempre vam dir que si hi participaven 1.000 persones ens donàvem per satisfets i al final van anar a votar 2.700. La participació va ser molt alta i més tenint en compte que hi havia un concursant (PSC) que cridava a no votar.

Parla del PSC?

Sí. En els darrers deu anys a Arenys de Munt la participació més alta va ser al referèndum de l'Estatut amb un 48%. Si tothom hagués cridat a la participació, fins i tot a votar no, hauríem sobrepassat la participació del referèndum de l'Estatut.

Es pot quantificar si els votants del PSC es van quedar a casa?

A les darreres eleccions estatals com a les catalanes el PSC va obtenir entre el 15 i el 20% dels vots, un percentatge alt. També és veritat que votants del PSC van anar a votar i ho van fer favorablement. Sap greu que el PSC no s'hi impliqués més per pre-

sentar el seu projecte de país, per defensar el federalisme.

Es van quedar sols..

La resta de partits des de principi van donar suport, però tenien molt clar que era un moviment ciutadà. El mes de juny vam fer un reglament perquè tothom que participés en l'organització ho fes a títol individual i no en representació de cap organització.

Buscaven l'efecté dominó i que les consultes proliferessin?

Sí. buscàvem que les plataformes sobiranistes s'ho fessin seu i ho extenguéssim tal i com està passant. No pensàvem que les formacions polítiques hi entressin i les vulgessin controlar.

No era lògic que Decidim.cat, la plataforma sobiranista que aplega regidors i càrrecs electes dels Països Catalans, assumís la funció d'extendre les consultes?

Per què? La ILP de Deumil.cat la van tombar per majoria absoluta al Parlament, no van acceptar que passés a votació. Han vist que havia un pastís on treure'n rendiment i l'estan aprofitant.

Els partits busquen apropiari-se de les consultes?

Els van fer una proposta i creiem que es tracta d'una proposta molt tancada. Arenys de Munt és l'exemple de la mobilització de la societat civil al marge dels partits polítics i ara s'està malmetent el seu esperit. Ens hem trobat que s'ha creat una coordinadora nacional amb quatre representants polítics i quatre membres de la societat civil quan aquí a Arenys de Munt era una estructura oberta i sense persones que representessin alguna força política.

Tampoc ajuda que el Parlament rebutgés aprovar una resolució a fa-

vor de les consultes populars.

No s'entén que d'un costat s'estiguin utilitzant les mocions per tirar-se els plats els uns contra els altres en alguns municipis i de l'altre que certes formacions polítiques vulguin ser els abanderats de les mocions i després al Parlament no s'atreveixin a presentar la resolució. Si tu fa suna política en els municipis per què no la fas al Parlament? Què són diferents? Són el mateix.

Quina és la vostra proposta?

Una estructura molt més oberta i participativa amb un consell plenari per sobre de la cúpula on hi podrà participar tothom que hi vulgui. Tots els municipis hi podran tenir un representant. Vuit persones no poden decidir per la resta del país.

Temen que en algun poble es pugui donar un resultat negatiu?

Les enquestes assenyalen que l'independentisme està creixent molt i ronda el 50% o sigui que potser no es dona el cas, entre d'altres coses, perquè els qui estan en contra criden a no votar. Si els que estan en contra insten a no votar els que ho fan voten que sí. No hi ha marge de maniobra. A Arenys de Munt es va animar a fer campanya, però ens vam trobar que els del no no volien fer campanya. Si tu ets demòcrata instes a la gent a votar en funció de la teva consciència i no a abstenir-te. Es volia restar legitimitat a la consulta. També ho van fer després de fer-se públics els resultats. La ministra Chacón va equiparar les 2.700 persones amb els 72 falangistes que es van concentrar el dia de la consulta.

El repte ara és estendre la iniciativa arreu dels Països Catalans?

Ja s'estan traspassant les fronteres del Principat i ja hi ha una quinzena de municipis de les Illes Balears que ho estan estudiant. També a la Catalunya Nord, on s'haurà d'estudiar la manera d'endegar les consultes.

CAL / Correllengua 2009

El Correllengua encara una edició històrica

La tretzena edició del Correllengua ha posat de relleu la vitalitat de la societat civil catalana a l'hora d'afrontar els nous reptes que viu la llengua catalana. La flama de la llengua ha fet parada a més barris i ciutats que mai. L'arribada de més d'un milió de persones de tots els racons del món al Principat i de milers més arreu dels Països Catalans converteix la promoció del català en una tasca ineludible per estendre'n el seu ús.

El Correllengua 2009, que es va iniciar el 27 de juny a L'Aranyó i Cervera en un sentit homenatge a l'escriptor Manuel de Pedrolo, ha experimentat una nova embranzida a l'edició d'enguany. N'és un bon exemple l'impuls que ha viscut a la ciutat de Barcelona, on els baròmetres apunten que el castellà va guanyant força en detriment del català a pas de gegant. A banda dels actes ja tradicionals a Horta-Guinardó, Gràcia, Poblenou o Sants, els districtes de Sarrià-Sant Gervasi, Nou Barris i l'Eixample s'han apuntat a la iniciativa en defensa de la llengua que mou més gent de la mà de diferents assemblees de joves. La celebració del Correllengua en d'altres punts de l'àrea metropolitana, com Cerdanyola del Vallès, L'Hospitalet de Llobregat, Esplugues o Montcada i Reixach també ajuden cada any a conscienciar la població sobre la necessitat de preservar la llengua pròpia del país. Les plataformes unitàries que s'han creat en diferents comarques del Principat han permès sumar esforços i estendre la iniciativa a més municipis. A tall d'exemple, a l'Urgell, la Caravana per la Llengua va sortir el 12 d'octubre del poble de Verdú i va passar per Tàrraga, Vilagrassa, Anglesola, Tornabous, Tarròs, la Fuliola, Boldú i Castellsèr. A les comarques del Bages i de l'Alt Camp també s'han realitzat correllengues unitàries sota l'impuls de diferents entitats locals i amb el suport de les administracions. Més enllà del Principat, el Correllengua ha experimentat un notable creixement al País Valencià. Acció Cultural del País Valencià (ACPV) ha fet girar la ini-

ciativa al voltant de dos eixos: l'homenatge al poeta Ausiàs March en complir-se 550 anys de la seva mort i la reivindicació de la lliure recepció de les emissions de TV3 per mitjà de la campanya Per una televisió sense fronteres. Els actes centrals va tenir lloc a Gandia, Castelló i Elx, encara que la iniciativa ha arribat a més de 150 pobles i ciutats del País Valencià i ha visitat un gran nombre d'escoles on més de 150.000 nens han rebut l'auca d'Ausiàs March, que els explica la vida del poeta valencià més universal. Per als més petits, també es va llegir un manifest que té com a objectiu explicar als més petits la importància de parlar, llegir i jugar en la seva llengua. A la capital de La Safor, Gandia, centenars de persones van sortir al carrer el darrer cap de setmana de setembre per defensar la llengua i la cultura catalanes i alhora reclamar l'absolució dels 13 joves de la localitat que van participar en una protesta pacífica per la intervenció del secessionista Fernando Giner, batlle de Vallada i expresident de la Diputació de València, a la Universitat Politècnica de la ciutat costanera. La manifestació va transcórrer sense incidents perquè a diferència de l'any anterior els grups feixistes vinguts de València no van fer acte de presència. A Elx la festa va arribar el 2 d'octubre i va ser una de les edicions més concorregudes dels darrers anys, especialment durant el concert que van realitzar Els Draps, El Nota i Donant pel Sak, al centre de la ciutat alacantina. El 7 de novembre Perpinyà clourà com cada any el Correllengua.

Acte del Correllengua a l'Alt Camp

CAL / Xerrem

L'extensió del Xerrem, una realitat

El programa Xerrem s'estén de mica en mica pels territoris de parla catalana i pels diferents àmbits socials on és possible promoure —formant un tot únic i indescartable— l'ús del català, la relació interpersonal, la cohesió social i el coneixement del país.

Jordi Esteban
(coordinador del programa Xerrem)

Territorialment, van sorgint sol·licituds de grups Xerrem en punts ben diversos com són Anoia, el Berguedà, el Bages, el Baix Empordà, el Baix Llobregat, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental... Alguns projectes són en fase de creació i d'altres ja han quallat en grups constituïts com ara el de Manresa, portat per dues xerpes catalanoparlants d'adopció i oriündes de Mèxic i del Brasil; el de Calaf, conduït per persones de la comarca que han fet pinya per ajudar les persones immigrades que s'inicien en català; el de la Bisbal de l'Empordà, dut a terme durant aquest estiu com a continuació de l'aprenentatge fet als cursos de normalització, etc.

“La novetat més important és la imminent signatura d'un conveni entre la CAL i la Secretaria per a la Immigració per difondre el programa entre els col·lectius de persones nouvingudes”

imminent signatura d'un conveni entre la CAL i la Secretaria per a la Immigració, que ens compromet a difondre el programa entre els col·lectius de persones nouvingudes, un treball engrescador que esperem que doni molt bons resultats. També hem iniciat contactes amb persones vinculades a centres penitenciaris de Catalunya i que veuen en el Xerrem una eina molt positiva i motivadora, sobretot per a les persones que són a prop de quedar lliures. Les AMPA de les escoles de primària i secundària són un altre objectiu de la campanya de difusió.

No s'ha aturat l'oferiment de persones voluntàries per conduir grups Xerrem. Constitueixen avui un col·lectiu de gairebé cent persones que ens troben semestralment per formar-se, compartir experiències i fer anar endavant aquest projecte de foment de l'ús del català.

Creix també el nombre de persones que, des de diverses poblacions i àmbits socials, veuen possible l'organització de grups Xerrem (Pallejà, Esparreguera, Vilanova i la Geltrú, etc.). A continuació posem a l'abast de tothom una relació dels passos inicials que es poden fer per crear-los i els contactes als quals adreçar-se per dur-los a terme de manera efectiva.

Dins de Barcelona, aquest mes d'octubre comencem grups nous a Gràcia, Horta, el Guinardó, Sant Andreu, Font de la Guatlla, etc. Cal fer esment especial als grups Xerrem que s'han dut a terme amb força èxit a la Catalunya Nord i que continuaran durant aquest curs. Allí, persones que eren a punt de perdre la baula de la cadena lingüística generacional, la recuperen amb un interès notable i es veuen amb força per tornar a fer del català la seva llengua familiar habitual.

Per sectors, la novetat més important és la

CAL / Xerrem

Què cal fer si vull crear un grup Xerrem a la meua població?

Primerament, saber de què cal disposar per crear-lo:

D'un espai per reunir-se, dins d'una entitat (punt de trobada).

Ha de ser la seu d'una entitat, organisme o associació reconeguda oficialment.

S'hi ha de poder reunir àmpliament un grup de quinze persones.

Ha de disposar de cadires. No calen taules ni pissarres.

L'entitat propietària ha de sufragar les despeses d'energia, aigua i neteja que el grup generi.

Ha d'estar disponible regularment el dia de la setmana convingut i durant l'horari (dues hores) en què es faci el grup Xerrem.

L'entitat responsable de l'espai pot signar un conveni anual amb la CAL Nacional en què constin els termes de la cessió d'espai i els compromisos de la CAL.

El punt de trobada pot ser la seu d'una entitat cultural (castellers, coral, casal...), un equipament municipal (biblioteca, centre de formació, centre cívic, mercat...), o altres (seu d'un partit, d'un col·lectiu, d'una comunitat...). Només cal que els responsables acceptin els tres eixos del Xerrem —fomentar l'ús del català, afavorir la cohesió social i estimar el país— i que l'activitat es desenvolupi des del voluntariat.

De dues o tres persones dinamitzadores del grup (xerpes).

Han de disposar d'unes hores setmanals per dedicar-les voluntàriament al grup Xerrem.

Han de saber parlar bé el català, tot i que no tinguin una dicció i una correcció molt acurades, totalment modèliques.

No cal que sàpiguen escriure amb correcció ni donar explicacions teòriques de gramàtica: ni han d'escriure ni han de donar explicacions detallades sobre la llengua.

Han de tenir capacitat de conduir amb dinamisme un grup de persones.

Han de ser dues o tres persones per tal d'assegurar la continuïtat de les sessions i compartir còmodament la tasca de dinamització del grup.

Tindran unes hores de formació inicial, ofertes pels organitzadors del programa Xerrem.

És convenient que visquin a la població on s'hagi de fer el grup, o molt a prop. És possible que la CAL tingui una relació de persones voluntàries.

Disposaran de metodologia provada per dur a terme la seva tasca. Tindran assessorament i material adequat per conduir àgilment les sessions de conversa.

Formaran part de l'equip de Xerpes del Xerrem, amb grup Google propi, trobades, etc.

Els i les xerpes poden provenir del món de l'ensenyament (mestres jubilats o jubilades) o de qualsevol altre sector professional o no. No s'han de comportar com a professionals sinó com a conciutadans i conciutadanes que col·laboren a difondre naturalment l'ús de la llengua i els referents del país.

D'una estratègia de difusió del grup

Amb els mitjans de què disposa la CAL Nacional (cartells, tríptics, textos per incloure en publicacions locals, fulletons per encartar en correspondència postal, etc.).

Organitzant una xerrada per a la població en què es presenti el programa Xerrem.

Dirigint-nos per diversos mitjans a totes les persones que no es veuen amb cor de parlar català amb fluïdesa, vinguin d'on vinguin i faci el temps que faci que són aquí.

Connectant amb els Serveis de Català o les Escoles d'Adults de la població per donar a conèixer el programa Xerrem i perquè en puguin informar a persones interessades a millorar la fluïdesa oral.

Intervenint en taules d'immigració o en altres reunions de coordinació d'entitats culturals i de caire social, per tal de donar a conèixer l'oferta.

Aquestes estratègies es poden concretar posteriorment, quan es veu possible la creació del grup Xerrem perquè hi ha un punt de trobada convingut i xerpes disponibles.

Si creus que aquests elements es poden donar a la teua població i no et fa res ésser el contacte personal entre la entitat o entitats que oferirien l'espai, les persones que podrien ser voluntàries i els organitzadors del programa Xerrem, no ho dubtis: telefona'ns al 934159002 de la CAL, al 615316043 o escriu-nos al c/e_xerrem@cal.cat. La resta la farem nosaltres.

L'equip organitzador del programa Xerrem.

Llocs de l'entorn metropolità de Barcelona on es fan grups Xerrem:

Barcelona

Sants, Hostafrancs, la Bordeta i Brasil: Centre Social de Sants, Cotxeres de Sants, parròquia de Sant Medir, parròquia del Sant Àngel, AV de Badal.

Poble Sec: Centre Cultural Tomás Tortajada.

Gràcia: Lluïsos de Gràcia, Orfeó Gracienc, Casal de la Gent Gran de Penitents.

Horta: Centre Cívic Matas i Ramis

El Guinardó: Casal Josep Irla

Nou barris: Centre Cultural Els Propis
Sant Martí de Provençals: Centre Cívic Sant Martí

Poble Nou: Casal Despertaferro

Dreta de l'Eixample. Mercat de la Concepció

Sant Andreu: Biblioteca de Can Fabra

Esplugues de Llobregat: Espluga Viva
Torrelles de Llobregat: Biblioteca Municipal

El **Vallès Oriental:** AV de Ntra. Sra. de Lourdes, de la Plana Lledó i de l'Estació de França.

Nuclis de la CAL

Primera trobada de nuclis de la CAL del Baix Llobregat

El passat 4 de setembre va tenir lloc la primera trobada de nuclis del Baix Llobregat el amb l'objectiu d'intercanviar opinions sobre la CAL en general i sobre els principals eixos de treball d'enguany: la campanya Televisió sense fronteres; el Correllengua i els grups de conversa Xerrem. La trobada va servir també per establir les bases per assolir una major coordinació i treballar conjuntament a la comarca del Baix Llobregat.

Esplugues acull l'exposició *Les llengües a Catalunya*

El nucli de la CAL d'Esplugues va portar de l'1 al 15 de setembre a les sales del Casal de Cultura Robert Brillas del municipi del Baix Llobregat l'exposició *Les llengües a Catalunya*. Aquesta mostra, muntada pel CIEMEN, està dividida en tres mòduls que informen sobre la diversitat de llengües que es parlen actualment al nostre país i de la diferent visió del món que impliquen. També s'hi poden veure les aportacions que altres llengües han fet al català, a més de mostrar diverses iniciatives i estratègies per a la convivència. Podeu consultar més informació al portal: www.ub.edu/ling/expollengues/.

Conveni entre la CAL i el Club Català de Viatges

La CAL ha signat un conveni amb el Club Català de Viatges que comportarà importants descomptes i ofertes per als socis de l'entitat. L'agència ofereix viatges a diferents punts del món especialment durant el pont de la Immaculada a un excel·lent preu. A la península ibèrica els destins són a Astúries i Cantàbria i un altre a la Serra de Cazorla a Andalusia. En l'àmbit europeu hi ha ofertes especials per visitar Berlín, Lisboa, durant els quatre dies que dura el pont del mes de desembre. Pel que fa als Països Catalans, hi ha preparada una sortida a l'Alguer en vaixell on els socis de la CAL podran visitar a fons la Barceloneta de la Sardenya així com d'altres punts d'interès de l'illa com la màgica localitat de Bosa o les Grutes de Neptú. Més suculent és encara la ruta que el Club Català de Viatges ofereix per Argentina amb la visita a Buenos Aires, la Terra del Foc, Bariluche o les cascades d'Iguaçu. No és l'únic viatge que ofereix a terres sudamericanes. Nicaragua és un altre dels destins que ofereix l'agència amb visites incloses a Managua o l'illa d'Ometepe. També hi ha programat una ruta per l'Índia per als més aventurers. Per a conèixer les ofertes podeu enviar un correu electrònic a palau@meridiaviatges.com.

**APADRINA
UNA LLENGUA**
Tallers per la Llengua

Apadrina una llengua, la nova iniciativa de Tallers

Amb la voluntat de difondre el patrimoni lingüístic que Tallers per la Llengua acaba de posar en marxa la campanya "Apadrina una llengua", mitjançant la qual s'ofereix la possibilitat d'apadrinar simbòlicament una de les 6.000 llengües del món i, alhora, ajudar l'entitat a continuar la seva tasca.

Marina Sagarra

Actualment al món es parlen prop de 6.000 llengües i, segons les teories d'alguns lingüistes, entre un 50 i un 90% d'aquestes podrien desaparèixer (caure en desús) durant aquest segle essent substituïdes per unes quantes llengües dominants.

Talment com la diversitat biològica –la conservació i evolució de la qual està subjecta a la cura i consideració d'hom-, la diversitat lingüística també depèn, en certa manera, de les atencions que li parem. I és en aquesta línia de sensibilització i cerca de complicitats que treballa l'entitat Tallers per la Llengua, creada per fomentar l'ús social del català partint de la idea que totes les llengües han de poder disposar d'uns espais d'ús plenament normalitzats en el territori on són la llengua pròpia.

Amb aquesta intenció, Tallers per la Llengua engega la campanya Apadrina una llengua, pensada per fer difusió del patrimoni lingüístic del món, bo i divulgant la necessitat de protegir-lo, especialment en els casos d'aquelles llengües que es troben en una situació de minoració. La campanya consisteix en l'apadrinament, simbòlic, de llengües del món, els apadrinadors de les quals rebran un certificat on s'indicarà el seu nom, la llengua apadrinada i una descripció de les seves principals característiques. L'apadrinament té un preu, com dèiem, simbòlic, els diners del qual no es destinaran a la promoció directa de la llengua apadrinada, sinó a la difusió del patrimoni que representa la diversitat lingüística, un dels pilars de treball bàsics de l'entitat. Els noms dels apadrinadors s'inclouran en el web de la campanya, en el qual s'indicaran totes les llengües que han estat apadrinades i les fitxes tècniques d'aquestes. Així mateix, aquestes persones rebran, a través del correu electrònic, informació periòdica de les diverses activitats que realitza Tallers per la Llengua.

Sabem que hi ha altres iniciatives que treballen en projectes similars, com la que promou en Jordi Solé i Camardons, coordinador de LIC als centres de l'Eixample de Barcelona. Si bé es tracta de campanyes absolutament diferenciades, és una mostra de l'interès que desperta la diversitat lingüística en general. Per apadrinar una llengua posat en contacte amb apadrina@tallers.cat o consulta el web www.tallers.cat. Perquè com remarca la lingüista Claude Hagège "defensar les nostres llengües i la seva diversitat, sobretot enfront de la dominació d'una sola llengua, és més que defensar les nostres cultures, és defensar la nostra vida".

Perquè és important la diversitat lingüística?

Cada comunitat lingüística necessita un repertori lingüístic específic que s'adeqüi a la seva realitat. Ho hem vist en el Taller d'Educació per la Llengua en llengües com la dels gautxos o la dels innuit, que tenen un vocabulari específic adaptat al seu context vital. D'altra banda, la llengua és, inevitablement, un element d'identitat col·lectiva. Cada poble té elements característics que el defineixen i la llengua és, clarament, un dels trets més distintius. Tanmateix, les llengües ens aporten informació de la història i l'evolució de les respectives comunitats, la qual ens ajuda a aproximar-nos a la complexa realitat de cada poble i, per tant, és bàsica si volem entendre la complexitat del món.

Veus del País / Entrevista

Bernat Joan: "La nova immigració pot esperonar els que fins ara no parlaven català"

Les darreres enquestes sobre usos lingüístics posen de manifest que el català recula. Tot i així, el secretari de Política Lingüística de la Generalitat ho atribueix als canvis demogràfics que està vivint el Principat i en minimitza el descens per l'interès que demostren els nousvinguts a conèixer la llengua pròpia del país.

Xavi Tedó

El darrer estudi sobre usos lingüístics al Principat mostra que el català recula i que és la llengua habitual d'un 35,6% només de la població. A què ho atribueix?

Hem de fer una lectura objectiva de les dades tenint en compte que entre l'any 2000 i el 2008 han arribat a Catalunya més d'un milió de persones i tenim un 17% de la població que és immigrant recent i en canvi hi ha una reculada només del 4% en el nombre de catalanoparlants. Això vol dir que tenim una gran capacitat d'integració. Si no la tinguéssim el català hauria reculat un 17%. Som en un procés complex en què hi hagut uns canvis demogràfics d'unes dimensions absolutament extraordinàries i hem de fer les polítiques lingüístiques necessàries perquè tota la població que no domina el català es pugui incorporar a la nostra comunitat lingüística.

El coneixement del castellà segueix sent superior al del català.

Però no és del 100%. Sempre s'havia donat per descomptat que el castellà el sabia tothom i és més les enquestes no solien

“ Tenim una gran capacitat d'integració perquè ha arribat un 17% de població immigrant recent i el català només ha reculat un 4% ”

incloure el coneixement del castellà. Hi ha àrees del país on hi ha gent que no coneix ni el castellà ni el català. L'àrab i el romanès apareixen com a llengües principals de determinades capes de la població.

En l'àmbit metropolità (27,8%) i al Camp de Tarragona (33,1%) el català segueix sent minoritari. Això denota que la integració de la gent vinguda d'Espanya no ha estat del tot reeixida?

Sense cap dubte i la nova immigració és una oportunitat perquè pot fornir molts exemples i pot fer replantejar coses a persones que fins ara vivien sense fer servir el català. Es pot viure a Catalunya sense saber català però no es pot viure amb igualtat d'oportunitats sense saber-lo.

Veus del País / Entrevista

Per poder tenir una vida social plena és necessari el català perquè sinó et perds coses. Però hi ha gent que va venir fa trenta o quaranta anys que s'havia instal·lat en una situació de comoditat amb allò de no el necessito doncs no el faig servir i en canvi que hi hagi persones nouvingudes que l'aprenen fa que la primera immigració s'ho hagi de replantejar. És cert que a l'àrea metropolitana i al Camp de Tarragona hi ha una part de la primera onada immigratòria que no s'ha incorporat al català perquè es concentraven al mateix emplaçament, però ara això no passa perquè els nouvinguts estan distribuïts arreu del país.

Ja no es creu en l'ascensor social?

És comoditat. És evident que parlar-lo et dona més oportunitats. Fa uns mesos vaig ser a un lliurament de diplomes de cursos de català del Consorci per a la Normalització Lingüística a membres de l'Associació de Treballadors Paquistanesos al Raval i tots ells explicaven els canvis que havien viscut sabent català. Tots coincidien a assenyalar que la seva vida havia millorat en l'àmbit professional o perquè es relacionaven millor per exemple amb l'associació de veïns. Tothom hi havia sortit guanyant, ningú deia estic igual que abans o pitjor.

El País Valencià és l'exemple de com no han d'anar les coses?

És el contraexemple lingüístic. Ho diu el consell de la Unió Europea. Els experts que van analitzar com se segueix la Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries van donar un toc d'atenció a la Generalitat Valenciana en el sentit que no s'assoleixen els objectius que s'han d'assolir i van avalar el sistema d'immersió lingüística de Catalunya.

A ses Illes s'està impulsant la normalització lingüística en diferents àmbits. És preocupant l'aparició de grepuscles que s'hi oposen com en el camp de la sanitat?

Esperem que no. El moviment que hi ha hagut davant del Decret de Sanitat no

ha estat més que una reacció a la batalla interna al PP balear entre el sector conservador i regionalista d'ideologia carlina i el més espanyolista i bel·ligerant. Aquest darrer és qui activa grepuscles com el Cercle Mallorquí o la Plataforma de les Llengües Balears per lluitar contra la normalització del català. A la concentració contra el decret de Sanitat només el 20% era personal sanitari. Fins i tot hi havia els líders locals de la Falange.

Corre el perill que el català es converteixi en una llengua més institucional que lúdica?

És un problema bàsic que estem afrontant. Dins del Consell Social de la Llengua Catalana vam fer una comissió l'any passat i ara hem d'analitzar l'estudi sobre els usos de la llengua entre la gent jove que ha fet el professor Bastardes. Si tenim una bona radiografia del jovent podem incidir-hi més. És un problema que el català no sigui una llengua de carrer. Les institucions han de fer que el català guanyi posicions i això passa per oferir tota una sèrie d'elements en català. Estem a les portes d'un avanç molt important que és la Llei de Cinema, que permetrà un canvi molt important.

És optimista amb el doblatge al català de les pel·lícules que s'emeten al cinema?

Sí, anirà endavant. La llei determinarà canvis molt importants.

Quines eines més pensen promoure per fomentar l'ús social del català?

Estem treballant en l'àmbit dels videojocs per omplir el buit existent en aquest camp on tota l'oferta és en castellà. Hem activat el portal el teumobil.cat per informar dels telèfons i alhora estem en contacte amb els fabricants de jocs perquè els facin en català.

Més enllà dels joves, quines mesures es poden implementar per fer créixer l'ús social del català?

L'ús social ve afectat per la consciència de les persones i per aquest motiu vem impulsar la campanya Encomana el català destinada a convèncer a la gent perquè no canviïn d'idioma amb qui encara no parla en català. Les persones nouvingudes que fan cursos al Consorci ens comenten que la gent els respon en castellà. Cal canviar els usos i costums dels catalanoparlants. Com deia en Txillardegí una llengua no desapareix perquè no l'utilitzin els que no la saben sinó perquè els que la saben no l'utilitzen. També estem en contacte amb els agents socials (sindicats, petites i mitjanes empreses) perquè fomentin el català en els seus respectius àmbits.

“ Les empreses haurien d'incorporar en els seus indicadors de qualitat de servei el fet d'atendre en català ”

Com s'avalua l'èxit de campanyes com *Encomana el català*?

Per mitjà de l'Institut d'Estadístiques o de l'Observatori preguntem si coneixen la campanya i quina valoració en fan, que en aquest cas ha rebut una resposta molt bona. Els resultats o la seva incidència és més difícil d'avaluar, caldrà esperar uns cinc o deu anys.

Un percentatge molt elevat de gent nouvinguda assegura entendre el català, però en canvi en el dia a dia molts catalanoparlants han de passar-se al castellà perquè no els comprenen. Com s'entén?

És un indicador positiu, quan la persona valora que en sap més del que en sap realment és que ho valora positivament. És una afirmació clara de què en volen saber més. La comprensió segurament és més baixa, com passa a l'Alguer o a la Catalunya Nord, però la gent et diu que sí que t'entén però ho fan amb moltes

Veus del País / Entrevista

dificultats. A l'hosteleria s'està treballant en la promoció del català.

S'hauria de ser més exigent a l'hora de contractar personal en el sector de l'hosteleria o als comerços?

Sí perquè fan un servei públic i entenc que les empreses haurien d'incorporar en els seus indicadors de qualitat de servei el fet d'atendre en català. Avui es parla molt de la responsabilitat social corporativa en aspectes com el medi ambient o la igualtat de gènere i la promoció del català també hauria de ser un d'ells.

L'administració ofereix tots els recursos que ha d'oferir en la promoció del català?

Fa quatre anys teníem menys de 80.000 persones apuntades en cursos del Consorci, l'any passat ja eren 111.000 i aquest any ja hem arribat als 126.000 i no es cobreix tota la demanda. També hi ha un curs en català en línia (parla.cat) de gran qualitat i tenim 36.000 persones inscrites. L'augment ha estat estratosfèric.

De tots els àmbits on la presència del català és menys notable on hauria de guanyar pes?

Hem estat treballant amb els col·legis d'advocats per implementar-hi la llengua. També ha d'augmentar en el món del treball i que els cursos de formació siguin en català. A l'administració de l'Estat, l'índex d'ús del català no arriba ni al 50%.

La resta de conselleries haurien d'assumir la promoció del català?

Ha de ser-ho í és una de les nostres grans batalles. Tothom hi té una responsabilitat i no s'ha de fer servir més a Cultura que a Indústria. El danès es fa servir igual al món del teatre que en el sector de la maquinària industrial.

Davant la filtració que el Tribunal Constitucional retallaria l'Estatut en l'equiparació del català amb el castellà, vostè va afirmar a l'estiu que el govern no havia d'acatar la sentència. Ho manté?

El TC no té cap sentit d'existir, en la majoria d'Estats democràtics no hi ha una policia constitucional que es dediqui a dir si una determinada llei que ha estat aprovada i refrendada pel poble és o no és constitucional. El TC està ultrapolitzat i se'l reparteixen el PSOE i el PP encara que diguin que la justícia és un poder independent. Mantinc que no és legítim que una llei que ha estat refrendada pel poble sigui modificada per ningú.

El PSC, el principal partit de govern, no diu el mateix i assegura que acatarà la sentència.

Tenim una visió diferent del propi tribunal i de la reacció a la sentència.

Com a eurodiputat que va ser com veu el reconeixement del català al Parlament Europeu?

Hem fet avenços importants, però som lluny del que hauria de ser. El català, per parlants o per producció cultural, és obvi que hauria de ser una llengua oficial. El problema no és Europa, sinó Espanya. Les regles de joc a la Unió Europea estan massa basades en els Estats i és oficial la llengua que un Estat demana que ho sigui. Hi ha Estats com Irlanda que n'han demanat dues.

“ Mantinc que no és legítim que una llei que ha estat refrendada pel poble sigui modificada pel Tribunal Constitucional ”

La més que possible nova laminació de l'Estatut o l'oposició d'Espanya a l'hora de reclamar l'oficialitat del català al Parlament europeu posen de manifest que la via estatutària està morta?

Està a les acaballes. És més fàcil aconseguir la independència i tenir una presència directa a Europa que no aconseguir un Estat espanyol plural a l'estil de Bèlgica, Finlàndia o Suïssa. No veig Espanya demanant l'oficialitat de quatre llengües a l'Eurocambra o un exèrcit que parli en aquests idiomes.

La Llei de Llengües, el conte de l'enfadós?

Com hem escrit en números anteriors de L'Escletxa i ho hem denunciat sempre que hem pogut; com ho ha fet el Casal Jaume I de Fraga a partir de l'Observatori de la Llengua Catalana davant el Comitè d'experts de la UE, la Franja és l'únic territori de l'Estat espanyol que no compta amb un estatus jurídic per a la llengua catalana.

Francesc Ricart

I això passa quan ja som al mes de setembre de 2009 i a l'Aragó tenen estatut des de 1982 i el febrer de 1984 disset alcaldes de la Franja signaven la Declaració de Mequinensa, on es denunciava la situació de la llengua catalana a les comarques d'administració aragonesa: els alcaldes eren del PSOE i entre els signants crida l'atenció Marcelino Iglesias, l'alcalde de Bonansa (Alta Ribagorça), l'actual President del govern de la Diputació General d'Aragó, el que havia de ser la gran esperança per al català a la Franja; i entremig han caigut les legislatures i un avantprojecte de llei en què van participar moltes persones del territori i... molt desànim i frustració. Ara, i esperant l'inici del curs polític, el govern aragonès té el compromís –una altra vegada i ja n'hem perdut el compte!– d'afrontar un projecte de Llei de Llengües (recordem, per si algú s'ha perdut, que a l'Aragó també hi ha l'aragonès, d'aquí el plural), aquest projecte presentat pel PSOE, que hauria d'emplenar el vuit legal actual a l'Aragó. En qualsevol cas, tot fa pensar que els polítics aragonesos tornaran a badallar abans de posar-s'hi i és que a tothom li fa mandra, per dir-ho de manera col·loquial, de posar-se a treballar pels

drets d'uns pocs arreplegats d'aragonesos estranys que, al capdavant, són quatre vots mal comptats...

“ El text deixa ben clar que l'única llengua oficial de l'Aragó és el castellà i que el català es parla en zones determinades amb les modalitats lingüístiques pròpies d'Aragó, una puntualització recurrent al llarg de l'articulat ”

Quina és la situació política davant el procés? L'aritmètica no assegura al PSOE la votació de la Llei. A l'hora de negociar-la, els números de la majoria simple necessària no surten perquè el PSOE, avui, no té cap vot encara garantit: IU i la CHA s'ho faran guiar i el soci del govern, el PAR, ja ha fet saber que no la votarà, que s'hi abstenirà, perquè podria ferir susceptibilitats

El president d'Aragó, Marcelino Iglesias, en el debat d'investidura d'aquesta legislatura a les Corts

Arreu del País/ Franja de Ponent

(l'anticatalanisme rampant); de fet les seves joventuts s'han manifestat bel·ligerants en contra d'una llei que avaluï el català a l'Aragó i han sortit al carrer fent costat a plataformes tan "pintoresques" com la denominada No hablamos catalán. I, finalment, el PP votarà contra la Llei i intentarà erigir-se en el gran defensor de la puresa aragonesa i espanyola vers la corrupció catalanista que ha de representar un reconeixement del català com a llengua dels aragonesos.

Però què hi diu aquest intrèpid projecte del PSOE? Doncs, com ja hem escrit alguna altra vegada, entenem que ens trobem amb un corpus amb poca substància per a resoldre el problema –dignificar, fer justícia històrica i impulsar la llengua cap a una normalització– i que, cas d'aprovar-se, ens ha de fer passar vergonya davant del

“ Sí que hi queda ben definit el Consejo Superior de la Lenguas, que funcionarà com l'autoritat lingüística de les llengües pròpies d'Aragó al marge de l'IEC, emulant l'Acadèmia Valenciana de la Lluenga ”

món. El text comença deixant ben clar que l'única llengua oficial de l'Aragó és el castellà i que el català (i l'aragonès, penseu-hi) és una llengua que també es parla en zones determinades, per cert, amb les modalitats lingüístiques pròpies d'Aragó, una puntualització recurrent al llarg de l'articulat. Un altre aspecte que crida l'atenció, i que l'home de Bonansa ha repetit per tranquil·litzar el personal, és que serà una llei que no regularà obligacions (oh!) sinó que establirà drets (ah!). Que ningú no patisca!

Una llei que parla de garantir l'ensenyament de la llengua catalana, però que no deixa entreveure l'extensió de l'ús del català com a llengua vehicular en les matèries curriculars de les etapes educatives o que mai no parla d'objectius d'aprenentatge i domini del català en la ciutadania.

En canvi sí que hi queda ben definit el Consejo Superior de la Lenguas i com

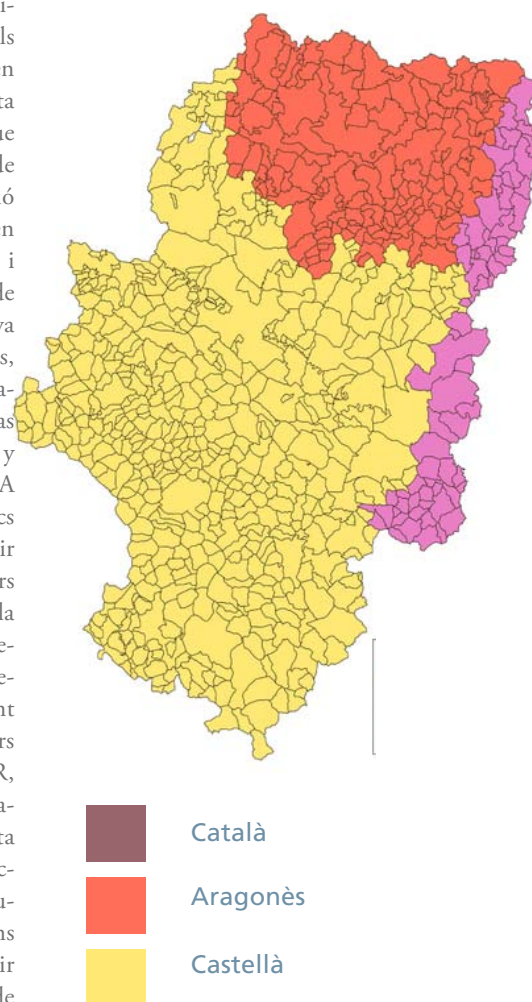
funcionarà l'autoritat lingüística de les llengües pròpies d'Aragó, de tal manera que ens podem trobar amb una autoritat aragonesa al marge de l'IEC, amb més "Acadèmies (valencianes) de la llengua" que podran fer i desfer en qüestions de toponímia, o elaborar i determinar regles de normalització definitiva de l'aragonès i del català, sense perjudici, rebla, del respecte a les peculiaritats de les llengües pròpies d'Aragó.

I contra això, contra el projecte, aquest estiu ja ha començat la campanya descarrada del PP als ajuntaments. Els populars ja han protagonitzat uns quants actes entre els que destaquem per la seva significació els de Fraga i Montsó i recollides de signatures contra el maligne català. L'eixida de la campanya va ser a Montsó el juliol passat: el portaveu del PP a l'ajuntament va presentar una proposta de resolució per "garantir la protecció de totes les modalitats lingüístiques d'Aragó enfront d'aquells que volen imposar llengües estàndards", en referència al català i a l'aragonès. Aquesta gent està capficada perquè es temen que la defensa de la llengua catalana, a part de provenir de quatre eixelebrats, no és sinó la manera –un cavall de Troia, també en diuen– d'introduir la llengua de TV3 i els catalans a les comarques "orientales de Aragón". El portaveu del PP a Montsó, va arribar a dir, en una mena de joc de mans, que la llei és un "atropello de las modalidades lingüísticas que están reconocidas en el Estatuto de Autonomía de Aragón y en la propia Constitución Española". A aquest acte de Montsó el va seguir en pocs dies, a l'últim ple del curs, el que va tenir lloc a l'ajuntament de Fraga els primers dies d'agost, la població més gran de la Franja, on tenen alcalde del PP: a correu i per sorpresa el grup popular va presentar una moció contra la Llei. Finalment no es va arribar a votar perquè els populars no van convèncer els dos regidors del PAR, els seus socis de govern, i el PSOE, lògicament, no podia fallar, tot i que ens consta que la portaveu es va basar en aspectes tècnics i reglamentaris i no va fer cap argumentació que demostrés grans motivacions a favor del català. Ara, per acabar de cobrir de glòria (o de porqueria) l'ajuntament de Fraga, hem d'estar pendants que l'alcalde José Luis Moret torni a presentar la moció

que esperem que provoqui la reacció necessària per tombar-la amb claredat i arguments positius, si pot ser.

De quan el primer avantprojecte -passàvem per l'any 1997-, hem parlat de desànim i frustració. És així, però no ens enganyem, el temps i les desídies dels polítics, en dimitir de la seva responsabilitat pel català a la Franja, han facilitat una situació d'insensibilitat general. La frustració encara pot augmentar si ara tampoc no arriba la Llei i, compte, perquè ens trobarem amb un PSOE sense el suposat pes moral del president Iglesias que ha manifestat que ja no es presentarà més...

Predominis lingüístics de l'Aragó segons la Llei de llengües

Aprofundint / L'ús del català als aeroports

El català als aeroports: sense pista d'aterratge

Àlex Romaguera

La presència de la llengua catalana als aeroports del nostre país és limitada i pràcticament nul·la en alguns casos.

Malgrat la legislació vigent, que preveu l'atenció en el nostre idioma, diversos estudis indiquen que l'ús del català en els avions i en les instal·lacions d'AENA continua postergat al testimonialisme.

Catalunya no controla el trànsit del seu territori. Des de Madrid, i mitjançant l'ens públic AENA, se'n té el monopoli i qualsevol cosa que succeeix per terra, mar i aire està a les seves mans. Possiblement això explica que, quan aterrem a l'aeroport del Prat, entrem simplement a la ciutat de "Barcelona", quan ho fem a Girona, estem a la turística "Costa Brava", quan despeguem de Son Sant Joan, marxem de les "Illes Balears" i en embarcar a Manises, ens trobem a la "Comunidad Valenciana".

Catalunya, les Illes i el País Valencià no apareixen en cap cas, com tampoc ho fa amb normalitat la seva llengua pròpia. Sense plenes competències en el control dels aeroports, les administracions catalanes estan supeditades als dissenys de les companyies aèries i dels responsables de gestionar les instal·lacions aeroportuàries, la principal porta d'entrada pels milions de persones que visiten el nostre país.

A l'aeroport del Prat, capdavanter en el trànsit aeri del Mediterrani, la majoria d'informacions comunes figuren en català, en castellà i en anglès, si bé el castellà apareix sempre amb un format preminent i destacat en el conjunt de la retolució

o dels missatges difosos. Així ho rebela l'informe que la Plataforma per la Llengua va publicar a finals de 2008, centrat en l'ús del català en aquesta infraestructura de referència.

Tal com indica l'estudi, la presència del català queda minimitzada en els plafons i en els teleindicadors i, en alguns casos, s'ignora completament. És el cas dels rètols "Punto de Reunión" de l'exterior de les terminals, o "Aeropuerto de Barcelona", situat al lateral de la terminal C. Segons AENA,

“ La situació al Prat empitjora en els missatges en directe, la informació dels quals només es difon en castellà i en anglès ”

la denominació oficial de l'aeròdrom és "Aeropuerto de Barcelona", per la qual cosa "no hi ha cap possibilitat de traducció". Això, però, contradiu l'article 31 de la Llei de política lingüística aprovada per Parlament de Catalunya, que s'estableix l'obligatorietat de les empreses de transport

Aprofundint / L'ús del català als aeroports

a emprar, almenys, el català en la retolació i en les comunicacions megafòniques.

La llengua oficial també desapareix dels cartells publicitaris dels establiments, tant els ubicats a l'interior com a l'exterior dels vestíbuls, que només s'anuncien en castellà, mentre que una tercera part de fulletons editats per AENA prescindeix del català; la resta, cal reconèixe-ho, el situen en igual proporció que el castellà i l'anglès.

Embarcament espanyol

La subordinació del català és especialment apreciable en les senyalitzacions. Quan les destinacions són a territoris de parla catalana, com a Eivissa o a Alacant, els topònims apareixen únicament en la forma castellana, de manera que en els panells trobem

avions que van a "Ibiza" i a "Alicante". I això malgrat l'existència d'una regulació en matèria de toponímia que estableix l'ús de les denominacions en català. Aquesta anomalia s'estén fins i tot en la resta de destinacions, per les quals AENA només fa servir les fórmules en castellà ("Nueva York", "Bruselas", "Helsinki" o "San Sebastián"), ignorant la denominació en el nostre idioma.

En un altre capítol, la Plataforma per la Llengua destaca que els embarcaments s'anuncien de manera enregistrada en les tres llengües, però de la manera següent: primer en castellà, després en anglès i finalment en català. Normalment –continua l'estudi– es tradueix tant l'anunci com el nom de la destinació. Així, per exemple,

un vol en direcció Eivissa s'anuncia com a "Ibiza" amb fonètica castellana, en la versió "Eivissa" amb fonètica catalana i en anglès en fonètica anglesa. El problema ve quan, en el cas d'Alacant, per exemple, la versió anglesa utilitza el nom castellà d'"Alicante" i, respecte a Palma, el topònim erroni "Palma de Mallorca".

La situació empitjora en els missatges en directe, com per exemple l'avís perquè els passatgers d'un determinat vol que han perdut la tarjeta d'embarcament es dirigeixin al mostrador. En aquest instant, la informació només es difon en castellà i en anglès.

Tot plegat provoca que un usuari catalanoparlant de l'aeroport del Prat, però també de Son San Joan (Palma) o de Menises (València), es trobi que no rep cap dada en la seva llengua estant dins el seu territori lingüístic. Un fet gens menor, atès que els topònims utilitzats per anomenar les localitats "són un element de gran importància, perquè no només designen el lloc; també el caracteritzen, mantenint elements de la seva tradició i de la seva història", afirma la Plataforma.

“Entre les aerolínies catalanes, tan sols Spanair garanteix una presència normal de català, mentre que Vueling es resisteix a fer-ho”

L'obertura de la nova Terminal-1 tampoc ha resolt aquestes mancances, i tant la idioma dels panells del trànsit de vols, com dels teleindicadors i dels missatges en què responen massivament el personal de plantilla és el castellà. No és estrany, que si la toponímia en català és pràcticament invisible a les terminals, també ho sigui al portal web d'AENA, on bona part de les informacions generals només són escrites en castellà, malgrat reiterada demanda de les entitats perquè incorpori la llengua catalana.

Males companyies

L'ús del català en el sector de l'aviació, clau en la perspectiva d'oferir un servei de qualitat, tampoc ha arribat a les companyies

Aprofundint / L'ús del català als aeroports

àeries. Només cal recordar els comentaris despectius que el director d'Air Berlin va dedicar a la llengua catalana l'estiu de 2008, els quals van desfermar un allau de crítiques i la crida de la CAL, la Plataforma per la Llengua i altres col·lectius a boicotejar la companyia germànica. En aquelles declaracions, Joachim Hunold afirmava que no pensava incloure el català en els vols perquè "llavors voldran que també ho fem en gallec i en basc", totavegada que escudava en la suposada debilitat de la llengua espanyola a les Illes Balears, on Air Berlin s'ha consolidat com una de les principals operadores. Així mateix, en l'editorial de l'Air Berlin Magazin, Hunold menyspreava el català en afirmar que, a les escoles i instituts de les Balears, "l'espanyol és una llengua estrangera més, com ho és l'anglès o l'alemany", alhora que proposava irònicament castigar els defensors del català amb "classes de bavarès". Air Berlin, però, no és la única companyia que manifesta una clara resistència a incorporar la llengua catalana en els diferents suports i locucions adreçades als clients. Entre les aerolínies catalanes, Vueling continua obviant l'idioma propi de Catalunya en la seva toponímia i el seu material imprès. Cap de les seves campanyes publicitàries ho fa, de la mateixa manera que la informació bàsica dels seus serveis es limita només al

castellà i a l'anglès, desoïnt la directriu de la IATA, l'organisme regulador mundial de l'aviació, segons el qual "la comunicació amb les passatgers d'un avió sempre ha de ser en anglès i en l'idioma oficial del país de sortida i d'arribada".

Fins el moment, tan sols Spanair ha afegit el català de forma generalitzada en la seva activitat, i quant a Ryanair, una operadora molt assentada al nostre país, s'ha vingut a fer-ho després de signar un conveni amb el govern del Principat, pel qual la companyia irlandesa es compromet a potenciar la llengua catalana als seus serveis. Amb

tot, però, ha eliminat el català i altres idiomes del seu portal web arguint les mesures d'austeritat a què s'ha vist obligada per culpa de la recessió econòmica. Una rao gens convincent que demostra, una vegada més, com les empreses i els responsables polítics de l'activitat aeroportuària tenen poc en compte la realitat nacional i cultural del nostre país; d'aquí que la gestió dels aeroports, les joies de la corona de qualsevol estat lliure, continui sent un dels cabells de batalla per al progrés i per la normalització lingüística dels Països Catalans.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

L' Escletxa és una revista informativa i d'actualitat centrada en temes de llengua i cultures catalanes i que té la voluntat de difondre un esperit de reflexió, treball, implicació i actitud positiva en la lluita per la llengua arreu dels Països Catalans

Periodicitat trimestral
Subscriu-t'hi per 15 euros anuals

Omple aquesta butlleta i fes-la arribar al C/ Santa Perpètua, 15, baixos, 08012 de Barcelona o al Fax 934158718. També pots subscriure't a la pàgina www.cal.cat i a www.reeixida.cat

NOM I COGNOMS

ADREÇA

POBLACIÓ

COMARCA

TELÈFONS

CODI POSTAL

PROFESSIÓ

DATA DE NEIXAMENT

D.N.I

ADREÇA ELECTRÒNICA

TITULAR

ENTITAT

ADREÇA OFICINA

CODI POSTAL

POBLACIÓ

DATA

ENTITAT

OFICINA

D.C.

NÚMERO DE COMPTE

Desitjo (marqueu només una de les opcions):

Rebre l' Escletxa trimestral (15 euros anuals)

Fer-me soci de la CAL i rebre gratuïtament l'Escletxa (mínim 42 euros anuals)

MÉS INFORMACIÓ:

www.reeixida.cat / 93 415 90 02 / comunicacio@cal.cat

Aprofundint / *Literatura digital*

Literatura... digital?

L'aparició de les noves tecnologies audiovisuals i, sobretot, d'Internet, han obert, augmentat i canviat en gran manera, les possibilitats d'expressió literària, ja que el fet de poder aplicar els diferents elements que ens ofereixen les noves tecnologies arriba a crear una nova manera literària de fer, i també d'interpretar, els textos en general i els narratius en particular.

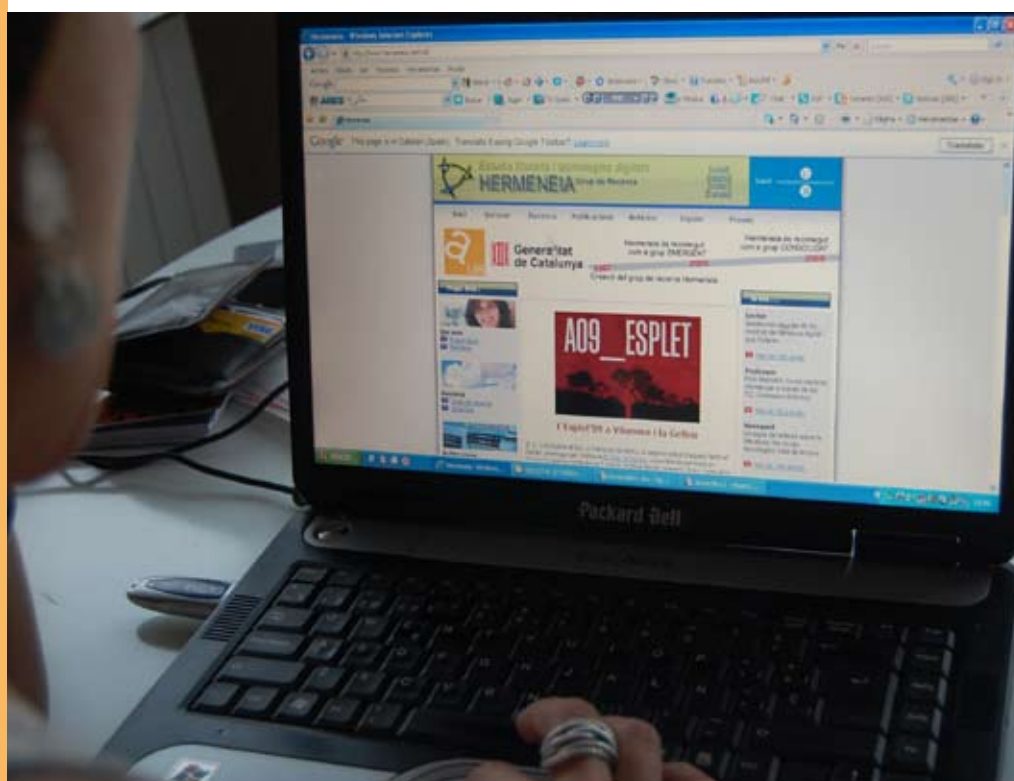
Jaume Marfany
Director de l'Escltxa

La literatura digital, la narrativa, el relat, la poesia digital són noves categories que han aparegut dins del món literari. Tan noves i tan recents que, malgrat la quantitat d'estudis ja existents, resta encara un gran camp per explorar i per experimentar i, també sobretot, per reflexionar i analitzar. Es fa difícil encabir la literatura digital dins dels paràmetres i dels gèneres literaris coneguts. Potser caldria veure-la com un nou marc d'expressió literària encara força desconegut i on tenen cabuda –com sempre ha succeït al llarg de la història de la literatura– els nous elements, en aquest cas tecnològics, que ens aporta l'època actual. La realitat és que, quan encara es fa difícil definir que cal entendre per literatura, ens enfrontem a un nou terme: literatura digital; una definició que com apunta Raine Koskimaa “produceix una certa incomo-

ditat i, fins i tot, hostilitat entre la gent”. Sembla com si els dos termes haguessin de ser excloents i que optar per un d'ells eli-

“ En cap cas cal veure la literatura digital com un enemic de la literatura “tradicional” i molt menys encara com un element que farà desaparèixer els llibres ”

minaria immediatament l'altra. És, doncs, la literatura digital incompatible amb el que fins ara hem entès per literatura? Els nous textos literaris significaran l'arraconament i la desaparició a llarg ter-

Aprofundint / *Literatura digital*

mini del format llibre?

En cap cas cal veure la literatura digital com un enemic de la literatura "tradicional" i molt menys encara com un element que, segons els catastrofistes habituals, farà desaparèixer els llibres i les llibreries que quedarien substituïdes per la pantalla de l'ordinador i per el món virtual d'Internet. Ambdós conceptes no són excloents, sinó paral·lels, complementaris.

Què és la literatura digital?

Què és el que fa que classifiquem una text literari dins del terme literatura digital?

A l'hora d'enfrontar-nos amb un relat digital ens trobem amb tot un seguit d'elements identificadors i que, alhora, esdevenen integradors i integrants del relat.

La interfície, entesa com el conjunt d'utilitats que ha de permetre al lector navegar lliurement i de manera interactiva pels continguts narratius del relat. La multimedialitat o la combinació de tota mena d'elements textuais, gràfics, sons, animats o audiovisuals. El paper del joc dins del relat. La multilinealitat, o sigui els diferents camins narratius que ens pot oferir un text digital i que ens porten directament a un dels elements més importants

dins de la narrativa digital: la interactivitat, la possibilitat que el lector esdevingui un subjecte actiu dins del relat.

Tots aquests elements obren noves perspectives propiciades per les noves tecnologies al servei de la literatura. Els elements textuais, sumats a tot el seguit de components audiovisuals que es troben avui al nostre abast, creen un nou univers literari compost de tot aquest seguit d'elements integrants i alhora integradors que han de permetre anar molt més enllà en la construcció de relats digitals.

“ La literatura digital és un nou suport on continuar projectant experiències d'escriptura, on continuar treballant experiències comunicatives ”

El relat digital, un nou llenguatge?

La paraula, el llenguatge, és l'element central i cabdal d'una obra literària. També és així en una obra digital?

L'obra literària digital l'hem de veure com el resultat de la suma de diversos llenguatges: paraula, so, imatge, informàtica... Sobre tot l'hem d'entendre principalment com la suma d'un primer llenguatge, l'informàtic, que roman ocult, amagat, i d'un segon que se'ns fa més visible que és el de la paraula escrita, acompanyada dels elements visuals i sonors.. No hi ha necessàriament una subordinació de l'un a l'altre.

La literatura digital és un nou camp literari, del tot obert. Un nou suport on continuar projectant experiències d'escriptura, on continuar treballant experiències comunicatives. Situant-nos en el món de les metàfores, un immens oceà encara per explorar i que espera aquells navegants que s'hi vulguin aventurar. Navegar en aquest oceà serà, sens dubte, apassionant. De fet, és el mateix que, des de sempre, des dels inicis de la narració oral, ha estat i continuarà sent la literatura i qualsevol forma d'expressió literària: apassionant, interessant, il·lustrativa, formadora i educadora.

Obres, treballs i textos relacionats amb la literatura digital

HERMENEIA: <http://www.hermeneia.net/cat/>

Algunes obres digitals en català

Ginestà, Albert. Projecte 8: http://www.projecte8.com/sinopsi_cat.htm

Herrero, Isaias. 21 dies: http://www.hermeneia.net/cat/vinaros_2006/narrativa.htm

Tisselli, Eugenio. Cent bilions de poemes: <http://propost.org/textus/tisselli/queneau.htm>

Ferret, Anton. Retorn a la Comallega: [HYPERLINK "http://www.salnitre.com/retornalacomallega/"](http://www.salnitre.com/retornalacomallega/) <http://www.salnitre.com/retornalacomallega/>

Ferret, Anton. Fugue book: <http://www.salnitre.com/fuguebook/>

Altres obres

Rodríguez, Jaime Alejandro. Gabriella infinita: [HYPERLINK "http://www.javeriana.edu.co/gabriella_infinita/"](http://www.javeriana.edu.co/gabriella_infinita/) http://www.javeriana.edu.co/gabriella_infinita/

Marfany, Jaume. Gabriella infinita. Anàlisi d'una obra digital: http://recursostic.javeriana.edu.co/analisi_gabriella_inici.htm

Rodríguez, Jaime Alejandro. Golpe de gracia: [HYPERLINK "http://www.javeriana.edu.co/golpedegracia/"](http://www.javeriana.edu.co/golpedegracia/) <http://www.javeriana.edu.co/golpedegracia/>

Gache, Belén. Wordtoys: [HYPERLINK "http://www.findelmundo.com.ar/wordtoys/"](http://www.findelmundo.com.ar/wordtoys/) <http://www.findelmundo.com.ar/wordtoys/>

Larsen, Deena. I'm simply saying: <http://www.canberra.edu.au/centres/inflect/02/larsen/simply7.html>

xerrem

Converses
en català
molt a prop teu

**Vols aprendre a parlar en català ?
Vine amb nosaltres**

**Grups de conversa a prop teu per parlar
en català amb fluïdesa i seguretat**

Més informació:
www.cal.cat
o bé al 93 415 90 02

Realitat i vitalitat de la llengua catalana.

Un itinerari per dir la realitat de la llengua dels Països Catalans

Tot el que sempre heu volgut saber del català però que mai no heu gosat preguntar

Jordi Solé i Camardons

FOLC, juny de 2009

Cal superar la polèmica entre optimistes i pessimistes quant al català i centrar-nos en remarcar la vitalitat que, malgrat 300 anys de persecució, continua tenint la nostra llengua. Aquest és el leitmotiv del darrer llibre del sociolingüista -o practicant de la sociolingüística, com prefereix definir-se- Jordi Solé i Camardons, en el qual es desenvolupen els continguts de l'exposició Realitat i vitalitat de la llengua catalana, promoguda per la FOLC i que ell mateix ha comissariat.

“ L'autor ens permet ubicar-nos individualment en una escala que mesura el nostre grau de fidelitat lingüística i ens proposa de pujar un pis en aquest castell imaginari

Prenent les seves paraules, “no som (la comunitat lingüística catalana) una anomalia, (...) som el resultat normal de segles d'ocupació i repressió”. I, malgrat tot, el català gaudeix d'una gens menyspreable vitalitat en molts aspectes. Davant d'aquesta constatació, l'autor proposa l'autoestima. I és que, de motius, no ens en falten, com s'encarrega de mostrar-nos en els capítols centrals del llibre, en els quals fa un repàs d'alguns dels àmbits en què el català destaca especialment, com la literatura, la música o les noves tecnologies.

Un altre dels aspectes més interessants en què s'aprofundeix és l'existència de realitats desiguals entre els diversos territoris

Realitat
i vitalitat
de la llengua
catalana

dels Països Catalans. Amb aquest objectiu, es fa una acurada descripció del marc legal, el dia a dia i les principals personalitats i associacions que treballen per a la normalitat de la llengua en cadascun d'aquests territoris, remarcant les fortaleses i les oportunitats que cada context ens confereix, sense oblidar, però, els obstacles amb què ens trobem. I tot plegat, tenint sempre en compte que “(...) sense independència política mai no gaudirem dels mecanismes per assegurar el futur del català”.

Tot i aquesta afirmació, el llibre no fa recaure la responsabilitat de mantenir la vitalitat de la llengua exclusivament en factors polítics, ans dóna pistes als parlants per saber com poden incidir-hi. Mitjançant un castell humà de les ideologies lingüís-

tiques, l'autor ens permet ubicar-nos individualment en una escala que mesura el nostre grau de fidelitat lingüística i, tot seguit, ens proposa de pujar un pis en aquest castell imaginari. Per fer aquest pas, però, cal consciència lingüística, una consciència que el llibre vol ajudar a despertar. En aquesta línia, se'ns matisa que “si som indiferents (envers la llengua), fóra fantàstic pensar en què la indiferència en situacions de minorització afavoreix l'ordre sociolingüístic establert dominant i que per tant a la pràctica ja no som indiferents”. Per posar fi a aquesta indiferència, doncs, cal informació. A Realitat i vitalitat de la llengua catalana hi tenim tota la que ens cal. En poques paraules, tot el que sempre hem volgut saber del català però que mai no hem gosat preguntar.

Racó de cultura / Lectura

Ara toca plantar cara!

Plantem cara.

Defensa de la llengua, defensa de la terra.

Joan Solà

La Magrana, 2009

La importància del volum que ressenyem en aquest número de L'Escletxa gairebé ens obliga a dedicar-li tot el nostre espai: Plantem cara és una nova mostra de l'extraordinària erudició lingüística del prestigiós catedràtic de Llengua Catalana Joan Solà.

Es tracta d'un llibre que se situa en la línia de títols tan celebrats com Parlem-ne (1999) o Ensenyar la llengua (2003), en els quals la saviesa i la capacitat comunicativa a tota mena de lectors anaven de la mà de la reivindicació nacional. Una proposta de lectura, doncs, altament recomanable. El subtítol, Defensa de la llengua, defensa de la terra, mostra els dos eixos al voltant dels quals giren els articles aplegats, però tan bon

“ La millor defensa d'una terra només pot fer-se a partir del coneixement aprofundit dels seus elements definitoris, i la llengua, en el cas català, n'és l'essencial ”

punt s'endinsa en les primeres pàgines, el lector s'adona que els plantejaments ideològics de Solà van molt més enllà de l'actitud defensiva i resistencialista que el subtítol esmentat sembla suggerir. En efecte, “Sisplau”, “Noms propis: gran desgavell”, “Els topònims” o el magnífic “Rai”, que anem trobant al principi, són un primer tast de l'immens bagatge de coneixements de l'autor i ens donen una pista per relligar unitàriament tots els tex-

Racó de cultura / Lectura

tos: la millor defensa d'una terra només pot fer-se a partir del coneixement aprofundit dels seus elements definitoris, i la llengua, en el cas català, n'és l'essencial. D'articles com els inicials, el llibre n'és ple; tanmateix, no som al davant d'un recull de textos adreçat als especialistes, ja que, tal i com avançàvem al començament, el professor de la Universitat de Barcelona és capaç de presentar qualsevol aspecte de la llengua d'una forma planera. L'autor coneix molt bé el seu "amic lector" i no s'embolica amb disquisicions excessivament teòriques tot i mantenir un nivell d'exigència lectora força estimable. Cal, doncs, fer un esforç per no girar-li l'esquena al desplegament de recursos de Solà, perquè la satisfacció de treure l'entrellat d'algun misteri habitual en la nostra competència lingüística serà sempre superior a la dificultat d'enfrontar-se amb la lectura dels articles.

Com és lògic, la disposició cronològica dels textos que estructura l'obra no és l'única possibilitat de llegir-los, tal i com explica encertadament Neus Nogué al pròleg; en aquest sentit, els índexs temàtics que figuren al final del recull ens permeten navegar a través de rutes ben diversificades, cosa que fa encara més atractiva l'obra. Ara bé: si optem per una lectura lineal, podem identificar el discurs i el pensament de Solà d'una forma més clara. Cal avançar, en aquest sentit, que el lapse de deu anys que cobreixen els articles (es tracta de textos publicats entre 1998 i 2008) no mostra símptomes d'esgotament o canvis substancials d'idees: ans al contrari, el compromís insubornable amb el país i amb la llengua de Joan Solà es manté igual ara com fa deu anys i com fa mig segle, i únicament despunta una preocupació creixent pel baixíssim nivell actual de la llengua en els mitjans de comunicació o en algunes traduccions ("Periodistes i joves", "Harry Potter"), o bé l'oportunitat gairebé

ja perduda de la immigració com a eina de relleu del català en el context de la nostra societat actual. Amb una mirada lúcida, Solà parla clar i sense embuts sobre la situació política, sociolingüística o cultural de la nació, i és ben clar que no es mossega la llengua: "Tres principis", "Contra el rei", "Fins quan,

“ A causa del seu gran coneixement del català, en pot qüestionar la norma, proposar renovacions, criticar algun aspecte mal resolt o, senzillament, expressar el seu desconcert

fins a on?”, “No a la pastoral dels bisbes” o el contundent “Plantem cara” són només una petita mostra de la seva actitud valenta davant de fets i circumstàncies de l'actualitat, que a més ens presenten la faceta de l'articulista amatent a les palpitations del seu temps.

El conjunt d'escrits dedicat exclusivament a qüestions lingüístiques, que és predominant en l'obra, referma la immensa saviesa de l'autor i el situa sense cap mena de dubte en el deixant de Fabra, Alcover, Moll o Coromines. Tan aviat ens enlluerna amb clarícies sobre l'origen d'un mot (restolines, ganyips, enxaneta o rovissos), com ens exposa lú-

cidament els raonaments que el menen a adoptar una o altra solució en relació amb la normativa. Precisament, a causa del seu gran coneixement del català, en pot qüestionar la norma, proposar renovacions, criticar algun aspecte mal resolt o, senzillament, expressar el seu desconcert (llegiu textos com “10 de gener del 2000”, “Un complement directe intrigant”, “«N'hi dono cinc»/ «Li'n dono cinc»”, “«D'aquí mig any»”, etc.). I al costat d'això, retrata alguna personalitat destacada per la seva contribució al millorament de la nostra llengua (cal destacar especialment l'article “Puyal”), crida l'atenció sobre les novetats bibliogràfiques (“Radiografia d'una època”, “Gramàtica aranesa”, “Nicolau d'Olwer”) o fins i tot es permet excursions d'índole personal (“Els indis dels Estats Units”, “Nit a Sitges”, “Al vent de les aigües”, “Les infermeres de Sant Pau”).

Hi ha, encara, altres aspectes interessants del llibre: Solà, que és un autèntic veterà de l'articulisme, sap aprofitar molt bé l'espai de la seva columna setmanal i hi distribueix adequadament la informació perquè coneix perfectament el que pot donar de si un nombre tancat de caràcters (cal llegir l'interessantíssim “Com faig un article de l'Avui”). A més, el to col·loquial, afable, de conversa, que estableix amb els seus lectors crea una complicitat que sens dubte contribueix a facilitar la lectura d'aquest Plantem cara. En definitiva, una obra que instrueix delectant i que apareix en un bon moment per recordar a tothom algunes coses òbvies que semblen oblidades.

A.I.B.

Racó de cultura / Música

Història de Catalunya amb cançons 2.0 "Trifulkes de la Katalana Tribu"

CD, Autoedició, 2009

L'any 1971 la desapareguda Edigsa va publicar el disc "Història de Catalunya amb cançons" amb textos de Jaume Picas i música d'Antoni Ros Marbà interpretada per Guillermina Motta, Toni Cruz i Josep Maria Mainat, entre d'altres artistes. Aquesta obra va suposar per a molta gent una primera aproximació a la història de Catalunya, una matèria que en aquell temps no s'impartia a les escoles. L'obra editada en una època sense llibertat es va haver d'enfrontar a la censura.

Ara, la discogràfica Picap juntament amb diferents col·laboradors com Toni Xuclà, Joan Vilamala i Joaquim Vilarnau, han decidit renovar el concepte per adaptar-lo als joves del s.XXI sota el nom d'"Història de Catalunya amb cançons 2.0" en un projecte conjunt amb el llibre i obra de teatre "Les trifulkas de la Katalana Tribu". Així mateix s'amplien les fronteres acabant el disc arribant a la democràcia actual. El resultat és un disc fresc que combina diferents estils musical i artistes consolidats com Èric Vinaixa (cantant de Rodamons), La Carrau, Clara Andrés, Névoa, Shuarma, Xazzar, Carles Belda, Pau Alabajos, Mirna Vilasis, Miquel Mariano, Marta Rius, Lluís Cartes, Sanpedro i Titot. Durant la presentació del projecte, que va tenir lloc el mes de setembre al Museu d'Història de Catalunya, Quim Vilarnau, coordinador del projecte, Joan-Carles Doval, de Picap i els autors de les cançons Toni Xuclà i Joan Vilamala, van remarcar que la producció discogràfica està feta i pensada en la llibertat d'expressió existent, la sonoritat i els intèrprets del segle XXI, motiu pel qual s'ha batejat com a 2.0. Xuclà va destacar la gran qualitat i bona predisposició dels artistes participants en el projecte i l'escriptor Víctor Alexandre no va voler desaprovechar l'ocasió per subratllar el fet que s'ha aconseguit una harmonia entre els diferents accents i parles dels Països Catalans. Vilamala

va fer esment de les diferents formes poètiques que es poden apreciar a cada cançó per tal de facilitar que el nou disc pugui esdevenir una eina didàctica per a les escoles i instituts. En quant a contingut històric, a diferència del que molta gent pugui pensar, com molt bé va posar de manifest Alexandre el disc recull 1000 anys d'història del nostre país amb l'aparició de personatges com Guifré el Pelós, Berenguer IV, Jaume I, Ausàs Marc, Pau Claris, Jacint Verdaguer, Francesc Macià, Lluís Companys, Josep Tarradellas i fets que van des de la formació de la senyera passant per compromís de Casp, l'Onze de Setembre, les Bases de Manresa fins a arribar al franquisme, el retorn de Tarradellas i l'Estatut d'Autonomia de Sau. El disc s'ha editat al mateix temps que el llibre de l'obra de teatre amb textos d'Alexandre (www.salvatella.com/cat/) i la posada en escena va a càrrec de Zitzània Teatre. Aquesta obra està pensada per omplir el buit que es troba actualment a moltes escoles catalanes on encara no s'hi ensenya la història de Catalunya.

Mou-te

OCTUBRE :

22 *Acte de suport a la Bressola*
(Concert amb diferents artistes
per recaptar diners per a les
escoles de la Catalunya Nord a
les vuit del vespre a l'Auditori
de Barcelona).

NOVEMBRE:

7 *Acte de cloenda del*
Correllengua a Perpinyà

DESEMBRE:

12/13 *Consultes sobiranistes*
arreu del país

31 *Diada de Mallorca* (mani-
festació el 30 de desembre a
les sis de la tarda al Passeig del
Born i concert d'Oprimits i Ba-
rrumbada)

SI EL QUE NECESSITES ÉS CONÈIXER-NOS MILLOR

ARA POTS!

subscriu-te

Col·labora amb Illacrua:

Subscripció de prova

Per només 15 euros, rebràs els 6 propers números d'Illacrua

Envia'ns les teves dades (nom, adreça postal i dades bancàries) a:

secretaria@illacrua.cat

93 552 98 79

Via Laietana 45, escala B. pral 2a, 08003 Barcelona

**LA MARE DE L'AHMED VA NÉIXER AL MARROC.
L'ÀVIA D'EN MARC VA NÉIXER A GALÍCIA.**

SOM CATALUNYA. PAÍS DE CONVIVÈNCIA.

Totes les persones que vivim a Catalunya, homes i dones, gent que ha nascut aquí i gent que ha vingut de fora, volem construir un país amb futur, amb igualtat de drets i deures per a tothom. Un país on el català sigui llengua d'acollida i, alhora, element integrador. Un país que entén la diversitat com un valor. Una Catalunya orgullosa de ser un país de convivència.

Pacte Nacional per a la Immigració

www.gencat.cat/dasc/pni

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria per a la Immigració

per la
convivència

som-hi